

Chodník malých netopierov

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Revúca
Geomorfologická jednotka:	Revúcka vrchovina
Geologická jednotka:	veporské pásmo
Chránené územie:	nie je
Prístup:	bus Rákoš, po žltej turistickej značke k začiatku náučného chodníka
Východisko:	Rákoš, Košarište (cintorín)
Trasa:	okruh po juhozápadných svahoch Pri javore (676 m n. m.)
Dĺžka, prevýšenie:	1,6 km, prevýšenie 110 m
Čas prechodu:	1 až 1,5 h
Počet zastávok:	11
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: lesnícke, prírodovedné, historické, banícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vedie čiastočne súbežne so žltou a v závere so zelenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2019

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Občianske združenie Rákošská cächa, Rákošská Baňa 256, 049 61 Rákoš, tel. 0950 738 100, mail: rakoskacacha@gmail.com

Poznámka: (1) Na trase náučného chodníka sa nachádzajú staré banské diela. Vstup do podzemia je zakázaný! (2) Na trase náučného chodníka sú vybudované altánky, lavičky, preliezky pre deti.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie, prípadne vlastivednú prechádzku. Informácie na paneloch sú využiteľné pre vyučovanie. Odporúčame navštíviť aj voľne prístupnú vysokú pec v časti Červeňany obce Sirk a Banícku expozíciu v Rákošskej Bani (viac info nižšie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Rákoš. Obec písomne doložená od roku 1318, vznikla ako podhradie pod hradom Rákoš. Obec patrila pôvodne Bebekovcom, v 17. storočí F. Wesselényimu, v 18. storočí Csákyovcom, v 19. storočí Koháryovcom a Coburgovcom. Obyvatelia boli prevažne baníkmi v baniach, prípadne pracovali pri peciach a hámroch, pálili uhlie a furmančili. Predmetom ťažby v tejto oblasti boli ložiská Fe, Cu, a Hg rúd. Vyskytujú sa tu aj hematit a v menšom množstve barit, pyrit, chalkopyrit, tetraedrit a magnezit. Železorné ložisko sa v počiatkoch dobývalo povrchovo lomovým spôsobom, v 16. storočí bola ruda pri povrchu vyťažená a preto sa prišlo k ťažbe podzemnými šachticami. V roku 1881 bola založená Rimavskomuránska šalgotárjárska železiarska účastinná spoločnosť, ktorá v roku 1891 realizovala rozsiahly geologický prieskum a prišlo k výstavbe najmodernejšieho banského závodu na Gemer. V rokoch 1892-1893 sa vybuďovala 3,6 km dlhá trať úzkokolejnej železnice z Rákoša do pražiarskej rudy v Sirku. Ťažba rúd v revíri Rákoš bola ukončená v 1967. Koncom 19. storočia bola v chotári vybudovaná osada **Rákošská Baňa**, zvýšila sa ťažba rudy a začiatkom 20. storočia tu boli postavené dielne v ktorých sa vykonávala údržba strojných zariadení pre všetky závody Rimavskomuránskej spoločnosti na Slovensku. Pri budove strojovne bola železolejareň a pri nej sa v roku 1929 postavila kupľová pec na liatie železa a neželezných kovov. Pec s vnútorným priemerom 0,5 m mala výkonnosť 85 t šedej liatiny za hodinu. Po zastavení prác v tunajších baniach obyvatelia pracovali v baniach na Železníku. V roku 1968 otvorili v obci vápencový lom. Rákošskú Baňu dnes tvoria tri ulice a kolónia baníckych domčekov. Zaujímavým archeologickým nálezom dokazujúcim význam lokality už v staroveku, sú pozostatky rímskej taviacej pece, objavené pri kopaní základov na výstavbu osady Rákošská Baňa v roku 1895. Vzácnou architektonickou pamiatkou v Rákoši je Rímskokatolícky románsko-gotický kostol Najsvätejšej Trojice z polovice 13. storočia so samostatnou zvonnicou. V centre obce stojí evanjelický kostol z roku 1819 s rokokovo-klasicistickým interiérom a symbolmi baníctva na priečelí kostolnej veže. Severne od obce je po zelenej turistickej značke prístupná zrúcanina hradu Rákoš. Podrobné informácie o banskej činnosti v Rákoši sú dostupné na webovej stránke Slovenskej banskej cesty web.

Banícka expozícia Rákošská Baňa. Expozícia vybudovaná v budove bývalého hostinca v Rákošskej Bani približuje dejiny železorného baníctva v Rákoši a masíve Železníka (818 m n. m.). V rámci expozície sú prezentované vzorky miestnych hornín, dobové fotografie a predmety spojené s ťažbou a spracovaním rúd. Múzeum je v súčasnosti verejnosti prístupné na základe telefonického dohovoru na telefónnych číslach 0950 738 100 alebo 0917 064 310.

Vysoká pec v Sirku. Vysoká pec pôvodne vysoká 13,47 m s užitočným objemom 40 m³ v miestnej časti Červeňany postavená Hrlicko-tapolčianskou spoločnosťou v r.1870 spracovala ročne 4000 t kusovej a 6000 t drobnej rudy. Pec spočíva na štyroch mohutných pilieroch s pôdorysom 4 x 4 m. V pilierovej časti pece sú otvory na prívod vzduchu, na odvod trosky a tiež vytaveného železa. Na výrobu liatinových výrobkov bola r. 1874 postavená druhá vysoká pec, vysoká 10,12.m, a s prvou bola spojená mostom. Zvyšky vysokej pece sú voľne prístupné verejnosti.

Poloha a názvy informačných panelov

1. Úvodný informačný panel NCH s mapou
2. Stromy
3. Banský podzemný priestor a jeho vzácní obyvatelia
4. Uhlárstvo
5. Huby
6. Vtáky
7. Lesné cicavce
8. Lesné rastliny
9. Voda a les
10. Lykožrút
11. Farebné značky v lese

Panely v teréne nie sú číslované.

